

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET GREGAČEVIĆ protiv HRVATSKE

(Zahtjev br. 58331/09)

PRESUDA

STRASBOURG

10. srpnja 2012. godine

Ova će presuda postati konačna pod okolnostima utvrđenim u članku 44., stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Gregačević protiv Hrvatske,
Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u Vijeću u sastavu:

g. Anatoly Kovler, *predsjednik*,
gđa Nina Vajić,
g. Peer Lorenzen,
gđa Elisabeth Steiner,
g. Khanlar Hajiyev,
g. Linos-Alexandre Sicilianos,
g. Erik Møse, *suci*,

i g. Søren Nielsen, *tajnik Odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 19. lipnja 2012. godine donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 58331/09) protiv Republike Hrvatske što ga je 23. listopada 2009. godine hrvatski državljanin g. Željko Gregačević ("podnositelj") podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija").

2. Podnositelja zahtjeva je zastupao g. P. Sabolić, odvjetnik iz Osijeka. Hrvatsku vladu ("Vlada") zastupala je njena zastupnica gđa Š. Stažnik.

3. Dana 10. studenog 2010. godine Vlada je obaviještena o prigovorima koji se odnose na pravičnost kaznenog postupka protiv podnositelja i na to da nije imao odgovarajuće vrijeme za pripremu svoje obrane. Odlučeno je i istovremeno odlučiti o dopuštenosti i osnovanosti zahtjeva (članak 29., stavak 1.).

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

4. Podnositelj je rođen 1974. godine i živi u Čepinu.

5. Dana 29. kolovoza 2006. godine Općinsko državno odvjetništvo u Osijeku podnijelo je optužnicu protiv podnositelja radi počinjenja kaznenog djela prijevare i prijevare u gospodarskom poslovanju, tvrdeći da je podnositelj, kao direktor društava D.L.L. i M.C. prevario društva A. i R. koristeći nenaplative instrumente osiguranja u zamjenu za robu koju su

njegova društva primala od A. i R. u razdoblju od 10. kolovoza 2005. do 13. prosinca 2005. godine i dana 24. travnja 2006. godine.

6. Dana 27. listopada 2006. godine raspravni sud je zatražio nalaz i mišljenje računovodstvenog vještaka D.D.-a.

7. Dana 7. studenog 2006. godine D.D. je dostavio svoj nalaz i mišljenje Općinskom sudu u Osijeku. Utvrdio je da je bankovni račun M.C.-a bio zamrznut u trenutku kad je sklapao pravne poslove s poduzećem A. Također je utvrdio da bankovni račun D.L.L.-a nije bio zamrznut u trenutku pravnog posla koji je sklopio s društvom A., nego da je njegov račun bio zamrznut u trenutku njegovog poslovanja s društvom R.

8. Na ročištu održanom 17. studenog 2006. godine D.D. je dao usmeni iskaz. Ostao je u cijelosti kod svog nalaza i mišljenja. Stranke nisu imale prigovora na nalaz i mišljenje, a nisu ni D.D.-u postavile nikakva pitanja. Punomoćnik podnositelja je zatražio da državno odvjetništvo dostavi sve dokumente koje su oduzeli od podnositelja kako bi D.D. mogao izvršiti uvid u njih. Raspravni sud je zatražio daljnje dokumente od policije i dvije komercijalne banke.

9. Na ročištu održanom 12. prosinca 2006. godine D.D. je zatražio dodatni rok za uvid u dokumente koje su dostavile dvije banke.

10. Na ročištu održanom 16. siječnja 2007. godine podnositeljev odvjetnik ponovio je svoj zahtjev da se policiji naloži dostavu sve poslovne dokumentacije koju su oduzeli podnositelju u odnosu na društva D.L.L. i M.C. Raspravni sud je prihvatio taj zahtjev.

11. Dana 12. veljače 2007. godine D.D. je dostavio dodatni nalaz i mišljenje. Ponovio je svoje prethodne nalaze, te objasnio način i prirodu pravnog posla o kojemu je riječ.

12. Na ročištu održanom 9. ožujka 2007. godine D.D. je dao daljnji usmeni iskaz. Ni podnositeljev odvjetnik ni podnositelj nisu postavili nikakva pitanja D.D.-u i nisu imali nikakve primjedbe na njegovo izvješće.

13. Dana 28. lipnja 2007. godine podnositeljev odvjetnik je dostavio pisano očitovanje Općinskom sudu u Osijeku. Pri iznošenju obrane dao je primjedbe na nalaze i mišljenja koje je izradio D.D.. Njegovo očitovanje je proslijeđeno D.D.-u.

14. Dana 13. srpnja 2007. godine D.D. je dostavio pisano očitovanje u kojemu je izričito ponovio sve svoje prethodne nalaze i podcrtao određene rečenice iz svojih nalaza i mišljenja. Također se nije složio sa zaključcima koje je obrana izvela iz njegovih izvješća.

15. Na ročištu održanom 18. srpnja 2007. godine raspravni sudac je D.D.-ovo pisano očitovanje od 13. srpnja 2007. godine predočio strankama i glasno ga pročitao. Strankama su predočene i glasno pročitane u sudnici dvije velike omotnice koje su sadržavale dokumente koje je dostavila policija.

Podnositeljev odvjetnik je zatražio od raspravnog suda da zatraži obavijesti od srpskih vlasti o podnositeljevom pritvoru u toj zemlji ili da

ispita svjedoke Mat. G.-a i Mar. G.-a, koji bi, kako je izjavio, mogli potvrditi da je podnositelj bio u pritvoru u Srbiji od siječnja do sredine veljače 2006. godine i da stoga nije mogao voditi poslovanje u relevantnom razdoblju. Također je naveo da bi ti svjedoci mogli potvrditi da je sva roba koju su podnositeljeva društva dobila od društava A. i R. bila ukradena dok je podnositelj bio odsutan. Podnositeljev odvjetnik se dalje očitovao na D.D.-ovo pisano očitovanje od 13. srpnja 2007. godine i zatražio da ga se ponovno pozove. U odnosu na dokumente koje je dostavila policija, zatražio je da se rasprava odgodi za osam do petnaest dana kako bi mogli pripremiti obranu i kako bi se dokumentacija mogla proslijediti D.D.-u. I konačno, zatražio je da se sasluša još jedan dodatni svjedok. Općinski sud u Osijeku odbio je sve zahtjeve obrane s osnove da su sve bitne činjenice dovoljno utvrđene.

16. Dana 20. srpnja 2007. godine Općinski sud u Osijeku proglasio je podnositelja krivim za tri kaznena djela prijevare u gospodarskom poslovanju i za jedno kazneno djelo prijevare. Sud je ujedno opozvao uvjetnu osudu koja je podnositelju bila izrečena u prethodnom kaznenom postupku te ga osudio na pet godina zatvora.

U svojoj presudi sud je zabilježio:

"Stranke nisu imale primjedbi na izvedene i pročitane dokaze, a niti daljnjih dokaznih prijedloga, a vjerodostojnost isprava nije dovedena u pitanje."

17. Dana 12. prosinca 2007. godine podnositelj je uložio žalbu protiv osuđujuće presude. Prigovorio je da obrana nije imala dovoljno vremena da ispita D.D.-ovo pisano očitovanje od 13. srpnja 2007. godine i da nisu imali priliku izvršiti uvid u dokumentaciju koju je dostavila policija. Nadalje je prigovorio da D.D. nije bio ponovno pozvan i da nisu bili saslušani ni svjedoci Mat.G. i Mar.G., iako raspravni sud nije dao nikakve razloge zašto nije saslušao te svjedoke. Također je prigovorio da mu je opozvana prethodna uvjetna osuda, iako nije imao priliku iznijeti tvrdnje u tom pogledu.

18. Dana 24. siječnja 2008. godine Županijski sud u Osijeku potvrdio je odluku kojom je podnositelj proglašen krivim, ali mu je smanjio kaznu na četiri godine zatvora. Utvrdio je da je Općinski sud u Osijeku podrobno analizirao izjave svjedoka i druge dokumente te dao dovoljno razloga za odluku kojom je podnositelj proglašen krivim. U odnosu na prigovor glede D.D.-a, presuda Županijskog suda u Osijeku glasi:

"U smislu čl. 331 st. 5. ZKP, za kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora do osam godina, gdje je vještak već ispitan i postupak se vodi pred istim predsjednikom vijeća, može se pročitati nalaz vještaka i bez suglasnosti stranaka. Nadalje treba istaći, da je knjigovodstveni vještak već ranije tijekom postupka dao svoj nalaz i mišljenje 12. veljače 2007. g. koji je dostavljen strankama. Branitelj okrivljenika je dostavio 28. lipnja 2007.g., sudu podnesak u kojem se očituje na isti i predlaže da se vještak izjasni o određenim pitanjima koje je postavio. Potom se vještak očitovao na pitanja, odnosno podnesak branitelja od 28. lipnja 2007.g., (list 810 spisa). Dakle, vještak nije dostavio sudu novi nalaz i mišljenje. U svom nalazu

nije ništa bitno izmijenio, već je samo odgovorio na primjedbe branitelja okrivljenika.
...

Županijski sud je također utvrdio da je podnositeljeva prethodna uvjetna osuda pravilno i zakonito opozvana temeljem članka 69., stavka 1. Kaznenog zakona. Nije se očitovao na odbijanje Općinskog suda u Osijeku da saslušaja svjedoke Mat.G. i Mar.G. te također nije dao nikakvu primjedbu na podnositeljev prigovor da nije imao priliku izvršiti uvid u dokumentaciju koju je dostavila policija.

19. Dana 27. listopada 2008. godine podnositelj je Vrhovnom sudu Republike Hrvatske podnio zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude Županijskog suda, prigovorivši da obrana nije imala dovoljno vremena izvršiti uvid u D.D.-ovo pisano očitovanje, da nije imala prilike izvršiti uvid u dokumentaciju koju je dostavila policija, da nisu bili saslušani svjedoci koje je predložila obrana i da D.D. nije bio ponovno pozvan, za što raspravni sud nije dao dovoljne razloge. Na kraju je prigovorio da mu je opozvana prethodna uvjetna osuda, iako nije imao priliku iznijeti tvrdnje u tom pogledu.

20. Dana 30. listopada 2008. godine podnositelj je podnio ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske protiv presuda Općinskog suda u Osijeku i Županijskog suda u Osijeku, ponovivši tvrdnje koje je naveo pred Vrhovnim sudom.

21. Dana 22. prosinca 2008. godine Vrhovni sud je odbio podnositeljev zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude Županijskog suda s osnove da u postupku pred nižim sudovima nije došlo do povrede niti jednog prava obrane.

22. Dana 17. veljače 2009. godine podnositelj je podnio ustavnu tužbu Ustavom sudu protiv presude Vrhovnog suda kojom je odbijen njegov zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude Županijskog suda. Tvrdio je da Vrhovni sud nije ispitao sve njegove prigovore i da nije ispravio povredu prava obrane koja se bila dogodila tijekom postupka pred nižim sudovima.

23. Dana 12. ožujka 2009. godine Ustavni sud je odbio podnositeljevu ustavnu tužbu od 30. listopada 2008. godine protiv presuda Općinskog suda u Osijeku i Županijskog suda u Osijeku. Ustavni sud je utvrdio da je kazneni postupak protiv podnositelja bio pošten, da su presude nižih sudova bile dovoljno obrazložene i da nisu ukazivale ni na kakvu proizvoljnost. Glede odbijanja raspravnog suda da izvede daljnje dokaze koje je predložio podnositelj, Ustavni sud je primijetio da je odluka o tome koje će dokaze izvesti na raspravnom sudu, a da podnositelj nije prigovorio dokazima koji su bili pročitani tijekom rasprave.

24. Dana 26. svibnja 2009. godine Ustavni sud je utvrdio da je podnositeljeva ustavna tužba od 17. veljače 2009. godine protiv presude Vrhovnog suda od 27. listopada 2008. godine nedopuštena s osnove da to

nije akt kojim se odlučivalo o podnositeljevim građanskim pravima ili obvezama ili nekoj optužbi za kazneno djelo.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

25. Mjerodavni dio članka 62. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 49/2002 od 3. svibnja 2002. godine) glasi kako slijedi:

Članak 62.

“1. Svatko može podnijeti Ustavnom sudu ustavnu tužbu ako smatra da mu je pojedinačnim aktom tijela državne vlasti, tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili pravne osobe s javnim ovlastima, kojim je odlučeno o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela, povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda zajamčena Ustavom, odnosno Ustavom zajamčeno pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu (u daljnjem tekstu: ustavno pravo) ...

2. Ako je zbog povrede ustavnih prava dopušten drugi pravni put, ustavna tužba može se podnijeti tek nakon što je taj pravni put iscrpljen.“

26. Mjerodavne odredbe Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“, br. 110/1997, 27/1998, 58/1999, 112/1999, 58/2002, 143/2002, 63/2002, 62/2003 i 115/2006), propisuju:

Članak 425.

„(1) Okrivljenik koji je pravomoćno osuđen na kaznu zatvora ... može podnijeti zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude zbog povrede zakona u slučajevima predviđenim ovim Zakonom

(2) Zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude podnosi se u roku od mjesec dana od dana kad je okrivljenik primio pravomoćnu presudu.“

Članak 426.

"O zahtjevu za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude odlučuje Vrhovni sud Republike Hrvatske."

Članak 427.

"Zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude može se podnijeti [u slučaju]:

...

3. zbog povrede prava okrivljenika na obranu na glavnoj raspravi ili zbog povrede odredaba kaznenog postupka u žalbenom postupku, ako je ta povreda mogla utjecati na presudu."

27. Mjerodavne odredbe Kaznenog zakona („Narodne novine“, br. 110/1997, 27/1998, 50/2000, 129/2000, 51/2001, 111/2003, 190/2003, 105/2004, 84/2005, 71/2006, 110/2007, 152/2008, 57/2011), propisuju:

Opoziv uvjetne osude

Članak 69.

"(1) Sud će opozvati uvjetnu osudu i odrediti izvršenje izrečene kazne ako osuđena osoba u vrijeme provjeravanja počini jedno ili više kaznenih djela za koja joj je izrečena kazna zatvora od dvije godine ili teža kazna."

Prijevара

Članak 224.

"(1) Tko s ciljem da sebi ili drugome pribavi protupravnu imovinsku korist dovede nekoga lažnim prikazivanjem ili prikrivanjem činjenica u zabludu ili ga održava u zabludi i time ga navede da na štetu svoje ili tuđe imovine nešto učini ili ne učini, kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca."

Prijevара u gospodarskom poslovanju

Članak 293.

"(1) Odgovorna osoba u pravnoj osobi koja s ciljem pribavljanja protupravne imovinske koristi za tu ili drugu pravnu osobu uporabom nenaplativih instrumenata osiguranja plaćanja ili na drugi način lažnim prikazivanjem ili prikrivanjem činjenica dovede nekoga u zabludu, ili ga održava u zabludi i time ga navede da ovaj na štetu svoje ili tuđe imovine što učini, ili ne učini, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina."

(2) Ako je počinjenjem kaznenog djela iz stavka 1. ovoga članka pribavljena znatna imovinska korist ili je prouzročena znatna šteta, a počinitelj je postupao s ciljem pribavljanja takve koristi ili prouzročenja takve štete, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do osam godina."

PRAVO

I. NAVODNE POVREDE ČLANKA 6. KONVENCIJE

28. Podnositelj prigovara da nije imao priliku izvršiti uvid u dodatnu dokumentaciju koju je dostavila policija ni u D.D.-ovo pisano očitovanje od 13. srpnja 2007. godine koje je pročitano na ročištu od 18. srpnja 2007. godine. Također prigovara da mu nije bilo dano dovoljno vremena za pripremu obrane u odnosu na D.D.-ovo pisano očitovanje od 13. srpnja 2007. godine. Podnositelj nadalje prigovara da je raspravni sud odbio ponovno pozvati D.D.-a i saslušati druga dva svjedoka koja je predložila obrana bez davanja obrazloženja. Konačno, prigovara da mu nije bila dana prilika dati primjedbe na opoziv prethodne uvjetne osude.

Podnositelj se pozvao na članak 6. Konvencije koji glasi kako slijedi:

“1. Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela. ...

...

3. Svatko optužen za kazneno djelo ima najmanje sljedeća prava:

...

(b) da ima odgovarajuće vrijeme i mogućnost za pripremu svoje obrane;

...

(d) da ispituje ili daje ispitati svjedoke optužbe i da se osigura prisustvo i ispitivanje svjedoka obrane pod istim uvjetima kao i svjedoka optužbe;

...”

A. Dopuštenost

1. Navodna povreda članka 6. stavka 1. Konvencije glede opoziva podnositeljeve prethodno izrečene uvjetne osude

29. Podnositelj tvrdi da mu je opozvana uvjetna osuda koja mu je bila izrečena u prethodnom kaznenom postupku iako državno odvjetništvo to nije tražilo, što ga je lišilo prilike dati primjedbe i iznijeti tvrdnje o opozivu uvjetne osude.

30. Vlada tvrdi da je u podnositeljevom predmetu opoziv uvjetne osude bio obvezatan temeljem članka 69. stavka 1. Kaznenog zakona, bez obzira

je li državno odvjetništvo postavilo bilo kakav zahtjev u tom smislu ili je li podnositelj dostavio bilo kakav prigovor u tom pogledu.

31. Sud bilježi da je prema domaćem pravu, i to članku 69. stavku 1. Kaznenog zakona, opoziv prethodno izrečene uvjetne osude bio obvezatna mjera primjenjiva u podnositeljevom predmetu. Štoviše, Sud bilježi da je zamjenik državnog odvjetnika u svojoj završnoj riječi izričito zatražio da sud osudi podnositelja prema zakonu i primijetio da bi samo zatvorska kazna bila odgovarajuća u podnositeljevom predmetu. Sud također bilježi da je obrana odgovorila na te tvrdnje ostajući kod svog stava o odgovarajućoj kazni za podnositelja. Isto tako treba primijetiti da su domaći sudovi dovoljno detaljno obrazložili kaznu izrečenu podnositelju i razloge za opoziv uvjetne osude.

32. Slijedi da je ovaj prigovor očigledno neosnovan i da ga treba odbiti temeljem članka 35. stavaka 3. (a) i 4. Konvencije.

2. Poštovanje pravila o šest mjeseci

(a) Tvrdnje stranaka

33. Vlada tvrdi da je zadnja odluka domaćih sudova u ovome predmetu bila odluka Ustavnog suda od 12. ožujka 2009. godine, kojom je Ustavni sud odbacio podnositeljevu ustavnu tužbu protiv presude Županijskog suda u Osijeku. Istaknula je da je ova odluka bila dostavljena podnositelju dana 26. ožujka 2009. godine, a da je ovaj zahtjev podnesen Sudu dana 23. listopada 2009. godine. Glede odluke Ustavnog suda od 26. svibnja 2009. godine kojom je utvrđeno da je podnositeljeva ustavna tužba protiv presude Vrhovnog suda nedopuštena, tvrdi da se zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude županijskog suda ne može smatrati odlučnim u pogledu optužbi za kazneno djelo protiv podnositelja. Nije imao nikakve osnove za podnošenje ustavne tužbe protiv presude Vrhovnog suda, budući da je već bio podnio ustavnu tužbu protiv presude Županijskog suda u Osijeku.

34. Podnositelj tvrdi da je morao podnijeti ustavnu tužbu protiv presude Vrhovnog suda kako bi iscrpio domaća pravna sredstva. Istaknuo je da mu je odluka Ustavnog suda dostavljena dana 22. rujna 2009. godine te da je njegov zahtjev Sudu stoga podnesen u roku od šest mjeseci.

(b) Ocjena Suda

35. Sud primjećuje da su zahtjevi sadržani u članku 35. stavku 1. koji se tiču iscrpljivanja domaćih pravnih sredstava i roka od šest mjeseci međusobno blisko povezani, jer ne samo što su kombinirani u istome članku, nego su isto tako izrečeni u jednoj rečenici čije gramatičko tumačenje podrazumijeva takav međusobni odnos (vidi odluku Komisije u

predmetu *Hatjianastasiou protiv Grčke*, br. 12945/87, od 4. travnja 1990. i *Berdzenishvili protiv Rusije* (odl.), br. 31697/03, ECHR 2004-II (izvaci)).

36. Sud primjećuje kako je svrha pravila o šest mjeseci promicanje pravne sigurnosti i osiguranje da se s predmetima u kojima se otvaraju pitanja na temelju Konvencije postupa u razumnom roku. Nadalje, on treba štiti i vlasti i druge osobe od neizvjesnosti kroz dulje vremensko razdoblje. Konačno, on treba i osigurati mogućnosti utvrđivanja činjeničnog stanja u predmetu prije nego ta mogućnost nestane, čime bi pošteno preispitivanje pitanja o kojemu je riječ postalo nemoguće (vidi odluku Komisije u predmetu *Kelly protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 10626/83 od 7. svibnja 1985., Odluke i izvješća (OI) 42, str. 205 i *Baybora i drugi protiv Cipra* (odl.), br. 77116/01, 22. listopada 2002.).

37. Sud u ovome predmetu bilježi da je Županijski sud u Osijeku potvrdio odluku kojom je podnositelj osuđen dana 24. siječnja 2008. godine. Podnositelj je podnio i zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude Županijskog suda Vrhovnom sudu i ustavnu tužbu. Podnositeljev zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude Županijskog suda odbijen je dana 22. prosinca 2008. godine. Tada je podnositelj podnio ustavnu tužbu protiv presude Vrhovnog suda dana 17. veljače 2009. godine za koju je Ustavni sud utvrdio da je nedopuštena dana 26. svibnja 2009. godine. Podnositelj je podnio i ustavnu tužbu protiv presude Županijskog suda u Osijeku za koju je Ustavni sud utvrdio da je nedopuštena dana 12. ožujka 2009. godine.

38. Zahtjev Sudu je podnesen dana 23. listopada 2009. godine, manje od šest mjeseci nakon odluke Ustavnog suda od 26. svibnja 2009. godine kojom je taj sud utvrdio da je podnositeljeva ustavna tužba protiv presude Vrhovnog suda nedopuštena, ali više od šest mjeseci nakon odluke Ustavnog suda od 12. ožujka 2009. godine kojom je njegova ustavna tužba protiv presude Županijskog suda u Osijeku odbijena. Slijedi da Sud može rješavati zahtjev samo ako se zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude Županijskog suda i ustavna tužba protiv presude Vrhovnog suda kojom je odbijen podnositeljev zahtjev smatraju pravnim sredstvima u smislu članka 35. stavka 1. Konvencije, u kojem slučaju rok od šest mjeseci predviđen tim člankom treba računati od datuma donošenja odluke Ustavnog suda o ustavnoj tužbi protiv presude Vrhovnog suda.

39. Glede zahtjeva za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude kako je on predviđen u hrvatskom pravnom sustavu, Sud je već presudio u drugim predmetima u odnosu na Hrvatsku, da je, kad se takav zahtjev podnese iz jedne od zakonskih osnova iz članka 427. Zakona o kaznenom postupku, postupak povodom zahtjeva za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude odlučan za odluku o optužbi za kazneno djelo protiv podnositelja, te da stoga spada u domašaj članka 6., stavka 1. Konvencije (vidi *Maresti protiv Hrvatske*, br. 55759/07, stavak 28., 25. lipanj 2009. i *Dolenec protiv Hrvatske*, br. 25282/06, stavak 199., 26. studeni 2009.).

40. Podnositelj je u ovome predmetu takav zahtjev postavio zbog navodne povrede svog prava na obranu tijekom suđenja, a što je, temeljem članka 427. Zakona o kaznenom postupku, jedan od zakonom propisanih razloga za podnošenje takvog zahtjeva. Sud stoga smatra da je u ovome predmetu ovo pravno sredstvo dalo podnositelju priliku riješiti navodne povrede o kojima je riječ (vidi naprijed citirani predmet *Dolenec*, stavak 199.).

41. Glede podnositeljeve naknadne ustavne tužbe, Sud ponavlja svoje nalaze iz predmeta *Dolenec*, da na temelju članka 62. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu, svatko tko smatra da mu je pojedinačnim aktom tijela državne vlasti kojim je odlučeno o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela, povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda, može podnijeti ustavnu tužbu protiv tog akta, te da je polazeći od teksta članka 62. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu podnositelj imao razloga vjerovati da njegova ustavna tužba protiv odluke Vrhovnog suda kojom je odbijen njegov zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude Županijskog suda, predstavlja pravno sredstvo koje je bilo potrebno iscrpiti (vidi naprijed citirani predmet *Dolenec*, stavak 200.). Stoga Sud smatra da se činjenica da je podnositelj podnio ustavnu tužbu protiv presude Vrhovnog suda ne može ni na koji način tumačiti protiv njega, kao što ni činjenica da je prethodno podnio ustavnu tužbu protiv presude Županijskog suda u Osijeku ne može ni na koji način utjecati na njegovo pravo da podnese novu ustavnu tužbu protiv presude Vrhovnog suda i čeka odluku o svojoj ustavnoj tužbi prije nego što podnese zahtjev Sudu.

42. S obzirom na ovakvu pozadinu, Sud smatra da je podnositelj na pravilan način iskoristio dostupna domaća pravna sredstva i poštovao rok od šest mjeseci. Stoga Vladine prigovore u tom pogledu treba odbiti.

3. Zaključak

43. Sud primjećuje da ovaj dio zahtjeva nije očito neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. (a) Konvencije. Nadalje primjećuje i da on nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga treba utvrditi da je dopušten.

B. Osnovanost

1. Tvrdnje stranaka

44. Podnositelj tvrdi da mu nisu bili dani odgovarajuće vrijeme i mogućnosti za pripremu obrane u odnosu na dodatne dokumente koje je dostavila policija i u odnosu na D.D.-ovo pisano očitovanje od 13. srpnja 2007. godine, koje je bilo predočeno i njemu i njegovom odvjetniku na završnom ročištu održanom 18. srpnja 2007. godine. Iako je zatražio od

raspravnog suda da odgodi ročište kako bi mogao proučiti ove dokumente i pripremiti odgovor na njih, taj mu je zahtjev bio odbijen.

45. Podnositelj nadalje prigovara da je odbijen njegov zahtjev da raspravni sud sasluša dva daljnja svjedoka, Mat.G.-a i Mar.G.-a, bez ikakvog opravdanja, iako je zahtjev bio osnovan, s obzirom da su ti svjedoci imali saznanja o razlozima zbog kojih podnositelj nije mogao doći u Hrvatsku, a i o krađi robe koju je dobio od društava A. i R. Njegov zahtjev da se ponovno pozove D.D. kako bi bio ispitan u odnosu na njegovu pisano očitovanje od 13. srpnja 2007. godine bio je također odbijen bez valjanog razloga.

46. Vlada tvrdi da je tijekom cijelog kaznenog postupka podnositelj bio u jednakom položaju kao i državno odvjetništvo: iznosio je dokaze, ispitivao svjedoke, uključujući i vještaka, te nikada nije uložio nikakav prigovor u odnosu na jednakost stranaka u postupku. Glede D.D.-ovog nalaza i mišljenja od 13. srpnja 2007. godine Vlada je istaknula da u njemu nije bilo nikakvih novih bitnih informacija i da je podnositelj tijekom postupka imao priliku dati primjedbe na D.D.-ov nalaz i mišljenje. Glede dodatnih dokumenata koje je dostavila policija, Vlada tvrdi da se Općinski sud u Osijeku nije pozvao na te dokumente u svojoj presudi. I konačno, Vlada je naglasila da je državno odvjetništvo također saznalo za pisano očitovanje vještaka i dokumente koje je dostavila policija na završnom ročištu te da je državno odvjetništvo stoga bilo u istom položaju kao i podnositelj, što isključuje mogućnost bilo kakve povrede načela kontradiktornosti postupka i jednakosti stranaka u postupku.

47. Glede podnositeljeve tvrdnje da mu nije bilo dano dovoljno vremena da pripremi svoju obranu, Vlada tvrdi da su na završnom ročištu raspravnom sudu dostavljeni dodatni dokazi, te da oni nisu imali odlučujući učinak na položaj obrane. Vlada je također istaknula da postupak nije bio složen i da je podnositelju bilo dano dovoljno vremena da izloži svoj predmet.

48. Vlada tvrdi da je Županijski sud u Osijeku dao odgovarajuće razloge za svoju odluku da ponovno ne pozove vještaka. Kad je ispitivao podnositeljevu žalbu, Županijski sud u Osijeku također je dao dovoljne razloge zašto bi iskazi svjedoka Mat.G.-a i Mar.G.-a bili nevažni.

2. Ocjena Suda

(a) Je li podnositelj imao odgovarajuće vrijeme i mogućnosti za pripremu svoje obrane u pogledu dokaza dostavljenih na završnom ročištu

(i) Opća načela

49. Sud ponavlja kako je ključno načelo za primjenu članka 6. poštenost. Pravo na pošteno suđenje ima tako važno mjesto u demokratskom društvu da ne može biti nikakvog opravdanja za restriktivno tumačenje jamstava iz

članka 6. stavka 1. (vidi *Moreira de Azevedo protiv Portugala*, 23. listopada 1990., stavak 66., Serija A br. 189 i *A.B. protiv Slovačke*, br. 41784/98, stavak 54., 4. ožujka 2003.).

50. Pojam poštenog suđenja podrazumijeva, *inter alia*, pravo na kontradiktorni postupak, prema kojemu stranke moraju imati priliku ne samo obznani sve dokaze potrebne da bi uspjele sa svojim zahtjevima, nego i saznati za sve predložene dokaze ili dostavljena očitovanja, te staviti svoje primjedbe na njih, a sve to kako bi mogli utjecati na odluku suda (vidi *Nideröst-Huber protiv Švicarske*, 18. veljače 1997., stavak 24., *Izješća o presudama i odlukama* 1997-I i *Mantovanelli protiv Francuske*, 18. ožujka 1997., stavak 33., *Izješća* 1997-II). U tom pogledu, Sud primjećuje da je moguće da neka procesna situacija koja ne stavlja stranku u nepovoljniji položaj u odnosu na njenog protivnika ipak predstavlja povredu prava na kontradiktorni postupak, ako dotična stranka nije imala priliku saznati za sve predložene dokaze ili dostavljena očitavanja, i na njih dati primjedbe, radi utjecaja na odluku suda (vidi *Krčmář i drugi protiv Republike Češke*, br. 35376/97, stavci 38.-46., 3. ožujka 2000.).

51. Sud nadalje ponavlja da članak 6. stavak 3. (b) optuženiku jamči "odgovarajuće vrijeme i mogućnost za pripremu svoje obrane", pa stoga podrazumijeva da, sadržajno gledajući, aktivnosti obrane koje se poduzimaju u ime optuženika mogu obuhvaćati sve ono što je "potrebno" za pripremu glavne rasprave. Optuženiku se mora omogućiti da svoju obranu organizira na odgovarajući način i bez ikakvih ograničenja glede mogućnosti podnošenja svih bitnih argumenata obrane pred raspravni sud, te da na taj način utječe na ishod postupka (vidi *Mayzit protiv Rusije*, br. 63378/00, stavak 78., 20. siječnja 2005.; *Connolly protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (odl.), br. 27245/95, 26. lipnja 1996.; *Can protiv Austrije*, br. 9300/81, Izješće Komisije od 12. srpnja 1984., Serija A br. 96, stavak 53. i *Moiseyev protiv Rusije*, br. 62936/00, stavak 220., 9. listopada 2008.). Kad ocjenjuje je li optuženik imao odgovarajuće vrijeme za pripremu svoje obrane, osobito treba voditi računa o naravi postupka, kao i o složenosti predmeta i fazi postupka (vidi *X. protiv Belgije*, br. 7628/76, odluka Komisije od 9. svibnja 1977., Odluke i izvješća (OI) 9, str. 172 i *Albert and Le Compte protiv Belgije*, 10. veljače 1983., stavak 41., Serija A br. 58).

52. Budući da na zahtjeve članka 6. stavka 3. treba gledati kao na osobite vidove prava na pošteno suđenje zajamčenog člankom 6. stavkom 1., Sud će u ovome predmetu ispitati prigovore temeljem članka 6. stavka 1. i 3. (b) uzete zajedno (vidi, *mutatis mutandis*, *Van Mechelen i drugi protiv Nizozemske*, 23. travnja 1997., stavak 49., *Izješća* 1997-III).

(ii) *Primjena ovih načela na ovaj predmet*

53. Sud kao prvo primjećuje da se u ovome predmetu radi o optužbama za kazneno djelo protiv podnositelja za navodna djela počinjena u vezi s pravnim poslovima u gospodarskom poslovanju između trgovačkih

društava. Sud bilježi da je raspravni sud zatražio nalaz i mišljenje knjigovodstvenog vještaka, ispitao svjedoke i pribavio dokumentaciju od raznih komercijalnih banaka i drugih pravnih osoba. Sud smatra da predmet koji se može smatrati složenim (vidi *Rösslhuber protiv Austrije*, br. 32869/96, stavak 30., 28. studenog 2000.; *Hoffen protiv Lithenšajna*, br. 5010/04, stavak 49., 27. srpnja 2006. i *Meidl protiv Austrije*, br. 33951/05, stavak 56., 12. travnja 2011.) traži da domaći sudovi osobito imaju u vidu pravo obrane da ima saznanja o svim predloženim dokazima tijekom suđenja i da ima potrebno vrijeme i mogućnosti da djelotvorno iznese sve bitne tvrdnje obrane pred raspravni sud i tako utječe na ishod postupka.

54. Sud bilježi da se podnositeljevi prigovori tiču dva dokaza koji su predloženi obrani na završnom ročištu dana 18. srpnja 2007. godine: dvije omotnice u kojima su bili dokumenti koje je dostavila policija i D.D.-ovo pisano očitovanje od 13. srpnja 2007. godine.

55. Glede dvije velike omotnice koje je dostavila policija, Sud bilježi da je obrana na ročištima održanim 17. studenog 2006. godine i 16. siječnja 2007. godine zatražila da raspravni sud naloži policiji da dostavi sve dokumente koje su oduzeli podnositelju kako bi se ti dokumenti mogli proslijediti D.D.-u na uvid. Ti su zahtjevi odobreni i policiji je naloženo da dostavi dotične dokumente. Međutim, nalog raspravnog suda nije bio strogo poštovan, te je policija dvije omotnice koje su sadržavale dokumente dostavila izravno raspravnom sudu.

56. Sud bilježi da je obrana bila samo obaviještena o postojanju tih dokumenata i da su joj predloženi tek na završnom ročištu dana 18. srpnja 2007. godine, na kojem su ti dokumenti pročitani zajedno s drugim dokazima. Sud također bilježi da je podnositeljev odvjetnik izričito zatražio odgodu ročišta na kratki rok tako da može proučiti dokumente i pripremiti odgovor. Raspravni sud je međutim odbio taj zahtjev bez da je dao ikakav razlog za svoju odluku, samo primijetivši da su mjerodavne činjenice dovoljno utvrđene.

57. Imajući na umu radnje koje je poduzeo raspravni sud, i to činjenicu da je dva puta policiji naložio da dostavi dotične dokumente, Sud mora zaključiti da su informacije koje je imala policija bile bitne za predmet i da su mogle utjecati na ishod postupka. U odnosu na te informacije, raspravni sud je bio obavezan pobrinuti se da optuženik ima priliku organizirati svoju obranu na odgovarajući način i iznijeti sve svoje bitne tvrdnje bez ograničenja (vidi naprijed citirani predmet *Moiseyev*, stavak 220.). Međutim, Sud nije uvjeren da je čitanje dokumenata na završnom ročištu zajedno s drugim dokazima dovoljno da zadovolji ovaj zahtjev. U tom pogledu Sud podsjeća da je svrha Konvencije jamčiti ne teorijska ili iluzorna prava, već prava koja su praktična i djelotvorna; to osobito vrijedi za pravo na obranu s obzirom na istaknuto mjesto što ga u demokratskom

društvu zauzima pravo na pošteno suđenje iz kojega se to pravo izvodi (vidi *Artico protiv Italije*, 13. svibnja 1980., stavak 33., Serija A br. 37).

58. Stoga Sud smatra da se ne može reći da su domaći sudovi poštovali zahtjeve članka 6. stavaka 1. i 3. (b) Konvencije time što su u složenom predmetu prijave samo kratko obavijestili obranu o biti dokumenata koje je dostavila policija na završnom ročištu, kao ni time što nisu obrani dali vrijeme da izvrši uvid u dokumente i pripremi odgovor.

59. S obzirom na ove zaključke, Sud smatra da nema potrebe ispitivati podnositeljev prigovor koji se tiče D.D.-ovog pisanog očitovanja od 13. srpnja 2007. godine.

(b) Odbijanje raspravnog suda da sasluša svjedoke koje je tražila obrana

60. Sud ponavlja da su jamstva sadržana u članku 6. stavku 3., uključujući i ona navedena u podstavku (d), konstitutivni elementi, između ostaloga, pojma poštenog suđenja iz članka 6. stavka 1. (vidi *Bönisch protiv Austrije*, 6. svibanj 1985., stavak 29., Serija A br. 92). Glavni cilj tih jamstava je, kako je to naznačeno riječima "pod jednakim uvjetima", potpuna "jednakost stranaka u postupku" u nekoj stvari. Ta jamstva ostavljaju nadležnim nacionalnim vlastima odluku o važnosti predloženih dokaza sve dok je ta odluka spojiva s pojmom poštenog suđenja koji prevladava u cijelom članku 6. (vidi *Engel i drugi protiv Nizozemske*, 8. lipnja 1976., stavak 91., Serija A br. 22).

61. Zadatak Suda u tom pogledu je ispitati je li okrivljenik imao odgovarajuću i dovoljnu priliku pobijati optužbe protiv sebe i je li postupak, gledan u cjelini, zadovoljio zahtjeve članka 6. stavka 1. Konvencije (*Pisano protiv Italije*, br. 36732/97, stavak 21., 27. srpnja 2000.).

(i) Svjedoci Mat.G. i Mar.G.

62. Glede Mat.G.-a i Mar. G.-a, svjedoka koje je predložila obrana, a koje raspravni sud nije pozvao, Sud prvo primjećuje da je podnositelj iznio obranu da je bio u pritvoru u Srbiji i da stoga nije mogao doći u Hrvatsku i ispuniti svoje poslovne obveze, te da je u tom razdoblju roba koja je predmetom postupka bila ukradena iz skladišta njegovog trgovačkog društva. U vezi toga podnositelj je predložio da se o njegovom pritvoru pribave informacije od srpskih vlasti putem mehanizama međunarodne pravne pomoći, te da raspravni sud ispita Mat.G.-a i Mar.G.-a koji su navodno imali saznanja o tim stvarima.

63. S tim u svezi Sud ponavlja kako je dopuštenost dokaza pitanje koje prvenstveno treba biti uređeno nacionalnim pravom. Sud nema na temelju Konvencije zadatak presuditi o time jesu li izjave svjedoka pravilno uzete kao dokaz u postupku, nego utvrditi je li postupak u cjelini, uključujući i način na koji su izvođeni dokazi, bio pošten (vidi, između mnogo drugih izvora, *Van Mechelen i drugi protiv Nizozemske*, naprijed citirano, stavak 50.). Osobito, „opće je pravilo da je na nacionalnim sudovima da ocjene

dokaze koji su im predloženi kao i bitnost dokaza koje okrivljenik nastoji iznijeti ... Članak 6. stavak 3. (d) njima ostavlja, i to opet kao opće pravilo, da ocjene je li odgovarajuće pozvati svjedoke" (vidi *Vidal protiv Belgije*, 22. travnja 1992., str. 32.-33., stavak 33., Serija A br. 235-B). Stoga nije dovoljno da okrivljenik prigovori da mu nije bilo dozvoljeno ispitati određene svjedoke. On uz to mora svoj zahtjev potkrijepiti objašnjenjem zašto je važno da se saslušaju dotični svjedoci, a njihovi iskazi moraju biti nužni za utvrđenje istine (vidi *Perna protiv Italije* [VV], br. 48898/99, stavak 29., ECHR 2003-V).

64. Sud primjećuje da je u ovome predmetu raspravni sud, u odnosu na optužbe podnositelja za prijevaru društava A. i R., zatražio nalaz i mišljenje vještaka i izveo druge dokaze na temelju kojih je zaključio da su bitne činjenice dovoljno utvrđene kad je odbio podnositeljev zahtjev za saslušanje svjedoka Mat.G.-a i Mar.G.-a. Sud nadalje primjećuje da je podnositelj zatražio od raspravnog suda da izvede te dokaze kako bi potvrdio da je navodno bio u pritvoru od siječnja do sredine veljače 2006. godine. Međutim, optužbe protiv podnositelja tiču se razdoblja od 10. kolovoza 2005. do 13. prosinca 2005. godine, te također 24. travnja 2006. godine, te s obzirom na to Sud može prihvatiti mišljenje nacionalnih sudova o dokaznoj vrijednosti tih svjedoka za utvrđivanje istine u ovome predmetu. Stoga podnositelj nije dokazao da bi iskazi svjedoka Mat.G.-a i Mar.G.-a imali bilo kakav odlučan utjecaj na ishod predmeta. Stoga se iz tog motrišta ne može smatrati da je postupak protiv podnositelja bio nepošten zbog načina na koji su dokazi bili izvedeni.

65. S obzirom na takvu pozadinu, gledajući postupak u cjelini, Sud smatra da odbijanje raspravnog suda da sasluša svjedoke Mat.G.-a i Mar.G.-a nije dovelo u pitanje podnositeljeva prava na obranu u mjeri nespojivoj sa zahtjevima poštenog suđenja.

66. Stoga Sud smatra da nije došlo do povrede članka 6. stavaka 1. i 3. (d) Konvencije u tom pogledu.

(ii) Vještak

67. Glede ponovnog pozivanja vještaka koje je tražila obrana, Sud prvo ponavlja da izraz "svjedok" temeljem članka 6. stavka 3. (d) Konvencije ima samostalno značenje, a to uključuje i svjedoka vještaka (vidi *Doorson protiv Nizozemske*, 26. ožujka 1996., stavci 81.-82., *Izvešća* 1996-II).

68. Sud u ovome predmetu primjećuje da je vještak dao usmeni iskaz pred raspravnim sudom na ročištima od 17. studenog 2006. godine i 9. ožujka 2007. godine. Sud također primjećuje da u obje prigode ni podnositelj ni njegov branitelj nisu vještaku postavili nikakva pitanja. Štoviše, nisu imali nikakvih primjedbi na njegov iskaz. Sud nadalje primjećuje da je Županijski sud u Osijeku, kao žalbeni sud, podrobno izložio zašto nije bilo potrebe ponovno pozvati vještaka (vidi stavak 18. ove

presude i *Polyakov protiv Rusije*, br. 77018/01, stavak 35., 29. siječnja 2009.).

69. U ovom okolnostima Sud nalazi da nije bilo povrede članka 6. stavka 3. (d) Konvencije u pogledu odbijanja raspravnog suda da ponovno pozove vještaka kako bi uzeo njegov dodatni usmeni iskaz.

II. OSTALE NAVODNE POVREDE KONVENCIJE

70. Podnositelj također prigovara temeljem članaka 13. i 17. Konvencije da nije imao djelotvorno pravno sredstvo u odnosu na svoje prigovore.

71. U svjetlu svih materijala koje posjeduje, te u mjeri u kojoj su stvari koje su predmet prigovora u njegovoj nadležnosti, Sud smatra da ovaj dio zahtjeva ne upućuje na postojanje bilo kakve povrede Konvencije. Slijedi da je ovaj prigovor nedopušten na temelju članka 35. stavka 3. kao očigledno neosnovan, i da ga treba odbiti na temelju članka 35. stavka 4. Konvencije.

III. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

72. Članak 41. Konvencije propisuje:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

73. Sud bilježi da podnositelj nije dostavio zahtjev za pravičnu naknadu ili troškove i izdatke u roku koji je odredio Sud. Stoga Sud smatra da nije pozvan dosuditi mu bilo koji iznos s tog osnova.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *Utvrđuje* da je prigovor koji se odnosi na nedostatak odgovarajućeg vremena i mogućnosti za pripremu podnositeljeve obrane u odnosu na dokaze dostavljene na završnom ročištu i odbijanje raspravnog suda da prihvati zahtjeve obrane da sasluša svjedoke Mat.G.-a i Mar.G.-a i da ponovno pozove vještaka dopušten, a ostatak zahtjeva nedopušten;
2. *Presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavaka 1. i 3. (b) Konvencije na način da podnositelju nije bilo dano odgovarajuće vrijeme i mogućnosti za pripremu svoje obrane u vezi dokaza dostavljenih na završnom ročištu;
3. *Presuđuje* da nije došlo do povrede članka 6. stavaka 1. i 3. (d) Konvencije zbog toga što su domaći sudovi odbili saslušati svjedoke Mat.G.-a i Mar.G.-a;

4. *Presuđuje* da nije došlo do povrede članka 6. stavaka 1. i 3. (d) Konvencije zbog toga što su domaći sudovi odbili ponovno pozvati vještaka;
5. *Odbija* zahtjev podnositelja zahtjeva za pravičnom naknadom te troškovima i izdacima.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 10. srpnja 2012. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren Nielsen
tajnik

Anatolij Kovler
predsjednik

© *Ured zastupnika RH pred Europskim sudom za ljudska prava. Sva prava pridržana.*